

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/dodatki-historyczne-do/143873,Nie-tylko-teczki-dodatek-historyczny-IPN-do-Rzeczpospolitej-z-1516-maja-2021.html>
27.02.2026, 09:03

Nie tylko teczki – dodatek historyczny IPN do „Rzeczpospolitej” z 15–16 maja 2021

Na łamach „Plus-Minus” – sobotnio-niedzielnego wydania „Rzeczpospolitej” z 15–16 maja 2021 ukazał się dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej „Nie tylko teczki”, prezentujący działalność Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej

17.05.2021

W dodatku:

- Marzena Kruk, dyrektor Archiwum IPN, *Serce Instytutu*
Od ponad dwudziestu lat dokładamy wszelkich starań, aby do naszych akt dostęp mieli wszyscy badacze. Dziś nie może być mowy o rzetelnej pracy historyka zajmującego się najnowszą historią Polski bez skorzystania z archiwaliów IPN.
- Marzena Kruk, dyrektor Archiwum IPN, *Ratowanie okruchów historii*
Wszystkie gromadzone przez nas pamiątki mają niezwykłą wartość, nie tylko sentymentalną. Naszym zadaniem jest je zabezpieczyć przed zniszczeniem, aby dzięki nim opowiadać koleje losu ich właścicieli.
- dr Mariusz Żuławnik, zastępca dyrektora Archiwum IPN, *Urwane życiorysy*
Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej w Archiwum IPN od blisko dekady pomaga rodzinom w poszukiwaniu dokumentów i informacji o wojennych losach bliskich.
- Mariusz Kwaśniak, zastępca dyrektora Archiwum IPN, *Archiwum pamięci cyfrowej*
Ostatnie dwie dekady to skok cywilizacyjny od archiwalnej „epoki kamienia łupanego”, kiedy to podstawą bytu były karty informacyjne i papierowe spisy zdawczo-odbiorcze, do XXI wieku – wieku społeczeństwa informacyjnego.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Archiwum IPN

NIE TYLKO TECZKI...

MARZENA KRUK, DYREKTOR ARCHIWUM INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ

Od ponad 20 lat dokładamy wszelkich starań, aby do naszych akt dostęp mieli wszyscy badacze. Dziś nie może być mowy o rzetelnej pracy historyka zajmującego się najnowszą historią Polski bez skorzystania z archiwaliów IPN.

SERCE INSTYTUTU

Wbrew opinii niektórych środowisk Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej to nie nieistotne, wątpliwej wartości historyczne dokumenty, ale kluczowy wręcz zbiór materiałów tworzących polski narodowy zasób archiwalny. Te blisko 95 km bieżące archiwalniów to zapis zmagania narodu polskiego o wolne, suwerenne i niepodległe państwo z lat 1917–1990.

Raport z getta, dokumenty z Ukrainy

Gdy w 1998 r. powołano IPN, jednym z najważniejszych jego zadań była budowa niezależnego archiwum, które będzie gromadziło, opracowywało i udostępniało dokumenty wojskowych i cywilnych organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990, a także prokuratur, sądów i więziennictwa pozostających na usługach rządzącej w tym okresie partii komunistycznej PPR/PZPR. Wnieprzysługających warunkach i krótkim czasie udało się zgromadzić w kilkunastu miastach te niezwykle cenne materiały archiwalne. Zbiory IPN to nie tylko akta komunistycznej bezpieki, to także blisko 4 km bieżące tzw. materiały dokumentu niemieckiego aparatu represji, jak raport z likwidacji warszawskiego getta – wpisany przez UNESCO na listę Pamięć Świata. Zdecydowanie mniej liczna, ale bardzo istotna, grupa dokumentów stanowiąca tzw. dary prywatne gromadzone w ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci (www.archiwumpamieci.pl).

Materiały Związku Sokółstwa Polskiego w Ameryce przekazane do Archiwum IPN

Ważnym obszarem działalności Instytutu jest międzynarodowa współpraca archiwalna, dzięki której tylko w ostatnich latach udało się pozyskać z obwodowych archiwów na Ukrainie setki tysięcy kopii cyfrowych dokumentów z lat 30. XX w. Pozwalają one poszerzyć wiedzę nt. mordu ponad 100 tys. Polaków w ramach tzw. operacji polskiej NKWD z lat 1937–1938. Upowszechnienie świadomości tych wydarzeń w społeczeństwie polskim jest jednym z priorytetów Instytutu. W ramach tych działań Archiwum przygotowało wystawę, która została zaprezentowana w wielu miastach w Polsce, ale również i na Ukrainie (Kijów, Winnica, Odessa, Chmielnicki) oraz w USA (Nowy Jork).

Od jednego komputera do cyfrowych archiwów

Wracając do początków funkcjonowania pionu archiwalnego, warto zaznaczyć, że niemal natychmiast po przejęciu pierwszych grup akt konieczne było rozpoczęcie ich udostępniania. Tysiące osób zainteresowanych poznaniem zawartości

„teczek” złożyło wnioski. Mimo licznych trudności wynikających z opóźnień w przekazywaniu akt, braku ewidencji czy naniesionych klauzul tajności, już w lipcu 2001 r. pierwsi zainteresowani mogli zapoznać się z materiałami.

Gdy zaczęliśmy, jeden komputer był narzędziem pracy dla kilku archiwistów, a pomoce archiwalne miały tylko formę papierową. Dziś Archiwum IPN to jedno z najnowocześniejszych, zarządzanych cyfrowo archiwów w Europie. Opis zgromadzonych dokumentów publikowany jest w dostępnym w internecie Inwentarzu Archiwalnym IPN, a zdigitalizowane akta udostępnia się online.

Misja zapisana w preambule

Archiwum odpowiada również za realizację wniosków o nadanie Krzyża Wolności i Solidarności, wydawanie decyzji pozwalających na ubieganie się o przyznanie statusu osoby represjonowanej lub działacza opozycji antykomunistycznej, a także przygotowuje informacje o przebiegu służby funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa w

związku z realizacją, tzw. ustawy dezubekizacyjnej.

Niemal każdy projekt naukowy i edukacyjny realizowany przez IPN oparty jest na jego zbiorach archiwalnych. Od wielu lat Archiwum publikuje zbiory dokumentów, monografie, albumy oraz przygotowuje historyczne portale tematyczne (m.in. Wolne Związki Zawodowe, pielgrzymki papieskie), nie tylko na podstawie własnego zasobu, ale także we współpracy z partnerami z Ukrainy, Litwy czy Grecji.

Choć nie brakuje krytyków, którzy przekonują, że to niewarte uwagi, sfabrykowane „papier”, realia są takie, że dziś nie może być mowy o rzetelnej pracy historyka zajmującego się najnowszą historią Polski bez skorzystania z archiwaliów Instytutu Pamięci Narodowej. Prezes IPN sp. prof. Janusz Kurtyka wielokrotnie powtarzał, że Archiwum to serce Instytutu. Ta myśl towarzyszy nam każdego dnia. Dlatego od ponad 20 lat dokładamy wszelkich starań, aby było ono szeroko otwarte dla wszystkich badaczy. Staramy się realizować misję zapisaną w preambule do ustawy o IPN, aby oddać hołd i czcić tym, którzy się nie ułękli i podjęli nierówną, ale ostatecznie zwycięską walkę o wolną Polskę. /o/

Nie tylko teczek – dodatek historyczny IPN do „Rzeczpospolitej” z 15–16 maja 2021

Pliki do pobrania

[Nie tylko teczek – dodatek historyczny IPN do „Rzeczpospolitej” z 15–16 maja 2021 \(pdf, 5.76 MB\)](#)